

Padejimas Lietuvių tautos

Rusų Viespatystėje.

GRAFO LELIYOS.

— SOCIOLOGISZKAS PAISZYNYS. —
[Autorizuotas vertimas.]

Valstija ir tauta savo tolydiniame sudėjime, ugijo ir išsigvildėjime, prie nuolatinės savytarpinės sąveikmės, neretai išdirba labai sudėtas ir supainiotas apsirovizkumus, kurių išsais kinimas, pats net dasytėjimas sutinka nepergalimas sunkenybes. Kada patys tie elementai to valstijiskai-draugijiskos apsirovizkimo su savo painėmis pasiduoda padalinimui ir atskirumui, draugisko sužinojimo rutina, draugisko supratimo klaidingumas, vargingas ir pavirszutinis draugijos savęs pacios ištyrinėjimas sumaiszo tuos elementus į margą ir chaotiską mazgą, kuriame iš siuduoda vien tamsos ir prietarų siuolėliai. O kad po ilgėnių visuomeniskos proto pasidarbavimų, tie elementai pradeda skyrstytis vieni nuo kito ir aiskytis, tame draugijiskame apsirovizkime atsiranda nauji elementai suvis nepanaszus į pirmuosius ir kurių negalima apspresti pagal išdirbtas jau formulas. Padejimo to sunkumas dar labjaus pasididina, jeigu tas dėl valstijos ir tautos būtina reikalingas visuomenės proto darbas susitinka su kliutimis, paeinanciomis iš valdžios uždraudimo liuosai apkalbėti ir atvirai apsvastyti reikalus. Uždraudimas suteikia tam darbui kreivą ir nesveiką pakraipą, kuri netik sumaiszo galvą mažiaus apsirovizkoms draugijos luomoms, bet ir pacia valdžią įveda į daugybes apsirikumų ir jau mažesnių, jau didesnių klaidų ir neteisrybių. Prie tokių sumaiszytų ir supainiotų valstijiskai-draugijiskų apsirovizkimų drąsiai galima priskaityti Lietuvių tautos padejimą Rusų viespatystėje. Lenkų ir rusų pressa su menkais išskyrimais, kalba apie lietuvizskos draugijos gyvenimiskus prietikius ir notis kaip apie apsirovizkumus lenkizskos draugijos gyvenimo. Prie tam Rusų viespatystėje abi tos presos, išskiriant nekurias Peterburgo ir Moksvo publikacijas, ką iszeina be pirmesno cenzuros peržiurėjimo, suvis negali laisvai ir vispusizskai apsznekėti lietuvizskos klausymus. Galicijos gi rusizska spauda, afskirta nuo lietuvizskizskos visuomenės etnografizskomis rybomis ir istorizskomis tradicijomis, turi savo ypatiszkas užduotis, kurios užima visas josios pajegas. Dėlei vidurinių priezascių, kurios bus žemiaus iszdėtos, visos beveik etnografizskos Lietuvos rybose nėra ir negali būti lietuvizskos spaudos, o protestonizskas lietuvų pulkelis, istorizskais likimais įbruktas į Prusijos viespatystės kuną, porsilpnas, atsvertas žymia ir pajiegia lietuvizską presą.

enytų Amerikos Valstijų lietuvizska veik nedaena į Europą. (Už savo ikome pataisyti klaidų garbaus ramę; kiek mes žinome, mūsų Amerikos publikacijos gana prasiplatinę nemažą įtekme ten daro. RED. tam literatizska lietuvų kalboje, savo išsdirbimo perijode, ži angeliui kitų tautų specializska spauda negali dar daryti didelės įtekme. Lietuvių visuomenizskos nuomonės. Lenkų ir rusų spauda didesniuose Europos centruose, t. y. London'e, Parizjū, Genevoj, Ciuriche, o isz dalies Vienoje ir Berlyne, serga ta pacia liga link pažinties lietuvizskos draugijos buvio ir gyvenimo, kaip ir Rusijos isz rusizska pressa. Lenkų ir Rusijos rybo. Lenkizska, lyginai isz anglizska ir anglizska spauda, kada sziom dviem paskutinėm prisieina kalbėti apie lietuvizskus prietikius, szneka apie reikalus "Katalikų Lietuvoje", parodydamas tokiu būdu netankų, bet Europėjizskai pressai suvis nedovanotiną paveidą sumaiszymo tautystės su tikėjimu. Ant galo reik užtėmyti, jog pacioje Lietuvoje nėra netik lietuvizskos bet ir lenkizskos ir rusizskos spaudos, o vienatinis sziczia (Lietuvoje) maskolizskas organas, urėdizskas Vilniaus general gubernatoriaus organas, isz priezasties savo tamsumo ir pataikavimo, užsiima vien sumaiszymo visko lietuvizsko su lenkyste, kuomi daro tikrą meszkos patarnavimą rusų valdžiai. Tokiu būdu Lietuvių tauta atlikusi draugijos ir valstijos istorijoj, gana žymią rolę ir budama viena isz svarbesnių istorizskų tautų, akyse Europėjizsko svieto iszrodzo kokia tai mažai žinoma ir navatna tautelė, mažai žinoma ne vien link jos praitės, bet ir dabartinių jos prietikių. Tuom tarpu jau suvirszum 30 metų, kaip auga ir duzoja lietuvų tautizskas judėjimas, daugelije dalykų permainydamas pirmesnius tos tautos draugijiskos gyvenimo sąlygas su kitomis Europos tautystėmis, o lyginai ir su rusizskos valstijos faktoriais ir iszlygomis, o taipogi ir su taja valdymo tvarka, kuri jau seniai isgyveno taip vadinamos "Vakarinės Szalies" rybose, kurios pereina etnografizskos Lietuvos rubežius ir užima beveik visą Baltgudiją ir žymią Mažos Rusijos dalį. Tasis mažai žinomas ir suvis nesuprantamas Lietuvių tautos padejimas paragina manę imti plūnkšną, idant iszaiszkjti taji padeji-

mą kad ir visai abelnais paizsiniais. Savo menką darbą paskiriu pirmiausiai Rusijos valdanciai sferai ir krumėms (korennoi) Rusijos rusizskai draugijai. Prie jų, tų rusizsko visuomenizsko proto, rusizskos visuomenizskos sąmonės ir rusizskos visuomenizskos sąžinės reprezentantams asz antrą kart kreipiuciu svarbiausiame valsti įszkamo ir visuomenizskame reikale; ir jeigu maoo silpnas balsas bus taip pat iszgirstas, kaip jis buvo iszgirstas reikale „Rusizskai lenkizskų sąlygų“, jeigu isz sziapus gilaus Didmario, isz laisvos Amerikizskos respublikos tas balsas teip pat pasieks rusizską ausį, kaip jis pasiekė isz vokizskojo Leipzigo ir taip pat pasiekė sveiką rusizską protą ir jautrią sąžinią, tai asz busiu atlygintas neiszmatuojamai ir laimė man bus už tautą, kuriai Rusija savo laike turėjo aczių turti už szį tą.

PERSKYRIMAS I.

ISTORISZKAS BĖGIS RUSIZSKAI-LIETUVIZSKŲ SĄLYGŲ.

Pirm neng pradėsiu trumpą peržvalgą, skaitan už reikalingą paaiszkinti, jogei po tomis sąlygomis suprantu tik są sąlygas tarp dviejų tautų, bei angsztai su jomis surizstas sąlygas tarp viespatystės, sutvertos vienos isz tų tautų ir an tros, ir atžagariai. Tokiu būdu mums prisieina peržvelgti pirmuciausiai sąlygas tarp tautų, lietuvizskos ir rusizskos paskui sąlygas tarp viespatystės lietuvizskos ir rusizskos tautos bei rusizskos viespatystės ir lietuvizskos tautos. Bu vusių gi sąlygų tarp viespatystės tautų mes visai nekludysimė nesuslygos tarp vies patyszczių butinai skiriamas nuo sąlygų tarp tautų.

Istorijoje rusizskai — lietuvizskų sąlygų yra keli atskiri perijodai. Pirminės sąlygos tarp Lietuvos ir Rosijos, paskui pramintos Balta ir Maža, buvo sąlygomis grynai kulturizskai — tautizskomis. Nuo laiko, kad didysis Lietuvos kunigaikstis Gediminas priekergė Vakarinę ir Pietinę Rusiją prie lietuvizskos viespatystės, t. y. nuo 1319 metų, prasideda sąlygos tarp tos Rosijos, pramintos Lietuvoska, ir paskia tik įgavusios vardą Mažos ir Baltos ir tos viespatystės, tuomet da stabmeldizskos. Nors Jagėla, vesdamas Jadvygą 1386 m., su vienyjo Lietuvą su Lenkija, vienog tas suvienyimas isz pradžių buvo ne tikras ir nestamantus. Lietuvizski ir rusizski bajorai isz pradžių jo nenorėjo ir per isztisus deszimtmeczius stengėsi vis rinkti Lietuvai atskirą didį kunigaikstį, kurs podraug nebūtų Lenkų karaliumi. Pats aktas unijos Lietuvos su Lenkija, teip pakilinose žodžiuose papiesztas Horodle 1413 m., savame laike pabrastas ir labai įstabus, nesuliejo Lietuvos su Lenkija; kaslink gi Rusijos, tai ji buvo sujungta su Lenkų viespatyste rysziais teip palaidais, kad reikėjo naujo iszkilmingo akto tokiu suvienyimo. Jis atsiliko, kaip žinoma anči blino seimo 1569 m. Aktas Liubliūnijos tarp kitų dalykų skelbia: „ne rusizską ir kunigaikstystę Krieviją gyvento jais apskritai ir ypatingai az po virszenybės Didžios Lietuvos Kunigaikstystės, iszliuosuojame o į Kalystę Lenkų, kaip į pirminį kuną, itaipo lygius bei liuosus įjungjame su visis miestais, miesteliais ir sodžiais.“ Kiu budu tik nuo 1569 m., įeina Vakaė ir Pietinė Rusija, paskui praminta Maža ir Maža, ir tikrus susinesizmus su jų viespatyste ir tai į susinesizmo staus betarpinius, nes virszinėtis akti Liubliūnijos butinai ir galutinai įeikino prigulejimą Rusijos nuo Didžios Lietuvos kunigaikstystės. Isz pasirodo, juo gei antru perijodu sąlygų Lietuvos ir Rusijos buvo perijodas 1319 iki 1569 m., apimantis lygi 250 metų ir juog tas perijodas buvo jodu sąlygų tarp viespatystės lietuvizskos isz vienos pusės ir tautos rusizskos isz kitos. Priegtam yra aiskzu, juo gei 1569 m. prasideda tarp Lietuvos ir Rusijos sąlygos grynai terptautizskos, t. y. sąlygos, kurios, nesupainioja, usidarko pri gulėjimu vienos tautos viespatystės, sutvertos ir įsteigtos kit Nuo Liubliūnijos unijos prasideda tas perijodas lietuvizskai—rusizskų sąlygų kurs tesia si iki 1795 m., kuriuose metuose Lietuva įeina į kuną rusizskos viespatystės. Sekantis perijodas nuo 1795 iki 1863 m.

—4-tas perijodas — yra parijodu sąlygų tarp rusizskos viespatystės isz vienos pusės ir lietuvizskos tautos isz antros. Penktas ant galo perijodas, prasidėjęs nuo 1863 m. ir tęsiantis iki sziam laikui, budamas kaip ir pirmesnis perijodu sąlygų tarp rusizskos viespatystės ir lietuvizskos tautos, perstato podraug eilę apsirovizkimų teip supainiotų, sudėtų ir istorijoje draugijos nebuvisių, kad trumpai jų ne apriboti nė pagaliau pavadinti negalima.

Pirmas virszinėtų perijodų, prasidėjęs pradžioje XIII amžiaus o teisin giau pabaigoje XIII ir pasibaigęs pradžioje XIV buvo perijodu smarkios kulturizskos veikmės Rusijos ant Lietuvos, tuomet da stabmeldizskos. Lietuviszka tauta, tauta tuomet da jauna ir neaszpviesta, iszeina staiga į aiskztę isz savo neperžengiamų girių, įjeina į si sirėmimus, susinesizmus ir artesnes sąlygas su Rusija, stovinczia jau ant įžmaus laipsnio kulturos.

Szando Lietuvius

MT. CARMU ANGLIKUCZIAI.

MT. CARMEL, PA. Subatoj anglikucziai perszovė lietuvį J. Matulevyczių, kurs atvažio in Mt. Carmus isz Luzernių priesz tris nedėlias. Vaikinas buvo visą die namie, pavakare sėdėjo ant porcziaus pas savo susiedo J. Medelio namą, o du anglikucziai atėję pradėjo įszkoti visokių priekabų: Matulevycziukas pasakė tik tiek, kad jie geriaus iszeitų, su tuom vienas isz anglikuczių muszė jį kumszcia per burną, o kad tas parvirto szovė in jį tris syk. Kulka perejo per ranką in szoną. Dabar vaikinas guli ant mirtino patalo Asz lendų szpitolėj. Atsitiko tai pavakare prie svieto akių ir du vaikinai pradėjo žmogūdziaus vyti, isz kurių vienas atsigrizdamas pokelis syk vėl in vejanecziosu szovė ir vienam isz jų perszovė ranką, tie vienok piktadėję sugavo ir gerai superetijo, bet tuom tarpu su bėgė anglikai "polenderius" nuvaikė ir kaltinąk paleido, paskui paėmė neva in skvajerio ofisą, bet tuoj vėl paleido, ner, girdi evidens'o, o ezion evidensas kaip ant delno, nes piktadėjai prie piktadėjystės buvo suimti. Kun. J. Žilinskas buvo panedėlyj pas aną ligonį ir tas teip pripažino, kad anglikai tikrą žmogūdzį savo rankose turėjo, taigi parvažėvęs kunigas aną anglikutį, kurio pavardė yra Williamas Tarson, liepė vėl arezlatuoti ir nuvezti in Asz lendus anai nekaltai apierai parodyti, kad jis pasakytu, tas ar ne tas ji perszovė, nes jie nė to nebuvo į adarę. Kaip toj prova pasibaigė da nežina, isz to tik matyti, kad angliai mažai apie "foreinarius" boja.

FERAI!

Pabaigoje Spalių mēnesio (Oktoberio) prasidės FERAI ant naudos lietuvizskos Szv. Jurgio parapijos Szenandorije. Uždarbis bus sunaudotas ant įvedimo szilumos į mūsų bažnycią. Kurie vyrai norėtų eiti ant kontesty (varžymų), katras daugiaus sukalektavos, tai tegul atsizszaukia pas kleboną Kun. P. Abromaitį.

25 DORELIAI NAGRADOS.

Tam, kurs sugaus vagi Jurgi Raktėkį. Paclna jis isz Kauno gub. Szlaunų pavieto. Szneka suvis žomaczluodamas, anglizskai nemoka nė žodžio, ba da tik treczias mėno Amerike. Buvo jis Mt. Carmuose pas savo szvogę ir 13 d. Augusto pavogęs per 500 dorelių iszbeigę. Pagaut. jį lengva, ba labai žinomas angszėlio kokių o pedų, storio vidutinis, plaukai jėvi nelabai tankūs, turėjo uselį, jei nenuszikoto, ant veido raudonas, kaip vėžys ir labai rauplėtas, nosis buka, akys labai mėlynos, teip kad iszrodzo net baltos, eisena tiesi. Sznekė labai mažai ka szneka. Jeigu jis kur pasisuks tųj arezstavokit, o joju nenorėsit arezstavoti, tai parasykit nors nam gromatą ant szio adreso: Mr. Thomas Lulnis, Box 507 Mt. Carmel, Pa.

Skaitis 499
Norime dabar žmūnoms duot žinot, jog turim didelį krautuvę laikrodėlių ir apšėmim per 60 dienų pardavinėt savo laikrodėlius 50 proc. pigiaus. Apsizsk musz sąita apgarsi nung su savo pilno adreso, o mes tu atsiimam szitą nuolą, orangial paaukuota ir brodėli per ekspresą dykai dēl pažūrėjimo. Isz pažūros laikrodėlis iszrodzo už 4.00, o aukšni laikrodėlis. Užmokėk tį prieke 84.99 ir kasztus ekspreso, o laikrodėlis bus tavo, o jei nepatikis gallo taust ant mus kasztu atgalios. Yra tai griausias, puikliausias ir pigiausias laikrodėlis už 39.00. Visi laikrodėliai yra gvarantavti. Atsilusk 84.99 su savo orderiu, o pataikysi viena paaukuota lenkų gėlių daly. DYKAI gausi viena laikrodėli, jeju parduos 6. Raszkytis szizandien papol da nelszėjo laikas. Adressas: Royal Mc. Co. Star Accident Building, Dept. 111 Chicago, Ill.

K. Radzevicius.
Puikiausia visam Shenandoah
RESTAURACIJA

Tris syk ant dienos karszti užkandžiai o teip visada szalti užtyka. Geriaus ir pigiaus pietus, viskas szviezia: cigarai alus oimos kliauos.

KRAUTUVEJE

Teipgi netoli nuo saliuo visoki tavorai szviezi ir padluda kitos pigiausiai. Priegtam kožas lietuvys ras szirdinga roda kiekvienam reikale.

O ir pinigūs maino ir siunczia in LIETUVA ir in visa falis svieto.
121 ir 117 E. Centre str,
[36 ir 9] SHENANDOAH, PA

HOTELIS arba geriausia užeiga dėl daroinkų ar szėp žmonių. Kurie nor szj bei tą dasytiti ir szalto atuzelo taurę iszgerite ar cigarų parukyti, atleikite pas: JUOZA DAUKSZI, 12 N. HANCOCK Str., WILKES-BARRE, Pa.

SALIUNINKAI!
— Na wisi prie alaus —
CH. SHMIDTO
Ar zinote lietuviai kad CHRYS-TIAN SHMIDTO yra geras alus ir galva nuo jo niekad neskauda. Pas Ch. Shmitra gali kas nori gauti ir beczkutia in namus parsigabenti, 70 W. Coal str. Shenandoah, Pa., 41 ir 11

J. MILTAUCKAS
AGENTAS SZIPKORCZIU
308 W. Centre str. Mahanoy City Pa. Galima pirktie konopigiausei ir galva nuo jo niekad neskauda. Priegtam liadziu pinigus tiesiogei in Lietuva, Russija, Lenkija, ir kitas visas szalis Europos. Teipgi laikau saliuo, kur wiso goro galima gauti isigert. Lietuwei pas savo wienzemi

Jeigu busi kada nori Plauberij užeit pas
JURGI ILGUNA
o pamatysi kokio gardaus aluezio gausi, arlekele kaip medus, o cigarai turkizski.

Vyrai visi pas nauja
FERAI!
Kurie vyrai norėtų eiti ant kontesty (varžymų), katras daugiaus sukalektavos, tai tegul atsizszaukia pas kleboną Kun. P. Abromaitį.

Lietuvizską Graboriu
Vinca Minkeycziu
ant 131 S. Main, Shenandoah
Užlaiko geriausius arklus ir ri-ganus dėl szermėnu, veseiliu ir t.t. [36 ir 21]

PATENTS
Promptly secured. Trade-Marks, Copyrights and Labels registered. Twenty-five years experience. We report whether patent can be secured or not, free of charge. Our fee not due until patent is allowed. 32 page Book free. H. B. WILSON & CO., Attorneys at Law, Opp. U.S. Pat. Office, WASHINGTON, D. C.

Antanas Galinis.
Smagiausia vieta dėl užėigos. Jo gėrymų nereik nė girt, nes jie patys giriasi. O žmogus melius ir prietelis bejode. Plauberij žemiau Readingo geleizinkelio.

LIETUVISZKAS SALIUNAS.
M. Slavicko
339 W. Coal str. Shenandoah, Pa.
Lietuviai neužmirszkite atsilankyti pas M. Slavicka. Zinokite, jog jis yra ne paciuotu, tai yra teisinga vyras, nes nereikalauja daug uzdara bio. Visados užlaiko puiktus gėrymus, kaip tai. szalta alu, visokia ariela kokios kas tik nori, ir kuo puikiausius cigarus

John Dakton
P. Barbey & Son
Reading, Pa.
agentas dėl
Alaus r Porterio.
269 W. Coal str. Shenandoah, [40 ir 22]

MESINYCZIA
J. J. Rohland'o
230 W. Center
SHENANDOAH, Pa.
Visada kopigiausiai mesa: jautiena, vėskiauliena ir visokio sk mesa. Geriausia mesa Szados pigiausia.

Lietuv. RESTAUR.
Geriausis gėrymai, užkandžiai ir visoki kopigiausia pas kepanti, aliecių ir t.t. Smagiausia vieta dėl užėigos. Puiki sal kurioj stovi nei Priegtam da kiekviena dall. Roda reikala duoda.
M. KUPCZINSK
P. PASKEVICZ
Kampus Main ir Oak uliczių, SHENANDOAH, PA.

PUIKUS SALIUNAS
JONO MIELIUS
Teipogi gėry krautuvę ir teisingas agentas, laivakorziu ir siuntimo pinigu. 122 S Main str. Shenandoah, Pa.

R. Dabb
Geriausias Shenandorij fotografas; nuotraukia paveikslus kokio nori formato, nuo mažiausio iki formatui portreto. Poikiu untraukia ir nebrangiai.
294 W. Centre str. Shenandoah Pa. 41 ir 24

Wm. A. Davis.
Gali iszeiztiti ir nukvarbuoti visokias drapanas kaip tai; kotus, kelines, pirsztines, vilnones ir szilkines. Po iszeiztiti-mo, arba nukvarbavimo drabužiai iszrodzo kaip suvis naujai padaryti. Darba atlieka greitai, pigiai ir koge-riaušai. Taigi parduodu naujas ir jau palaikytas drapanas.
NEUŽMIRSZKITE
116 E. Centre Str. Netoli L. Vales dipo SHENANDOAH PA,